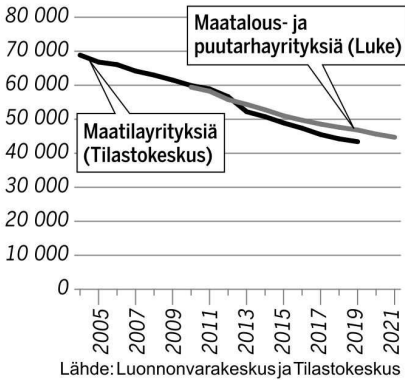

Oletko huomannut elintarvikkeiden hintojen nousun?

Suomea ja koko Eurooppaa uhkaavaan ruokakriisiin on monta muuta syytä, kuin Ukrainan sota. Suomen maatilajoja on jo vuosien ajan ajettu taloudelliseen ahdinkoon. Suurimpia huolenaiheita ovat lannoitteiden ja energian hinnannousu. Lisäksi tuottajan osuus kuluttajahinnasta jää hyvin pieneksi. Näiden taustalla taas ovat epäpätevät poliittiset päätökset sekä muutamien suuryhtiöiden ahneus.

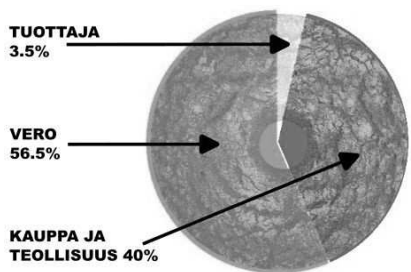
Maatalousyritysten määrä

Suomalaisten maatalousyritysten määrä vähenee nyt kovaa vauhtia. Vuosina 2020–2021 maatalous- ja puutarha-yritysten määrä väheni yhteensä yli 2 100:lla, eli JOKA PÄIVÄ sulkee ovensa noin 2–3 alan yritystä.¹ Maaseudun Tulevaisuuden teettämän kyselyn perusteella heikko talustilanne ja epävarmat näkymät vähentävät tuotanto-määriä tänä vuonna. Yli 20 % ilmoittaa kylvöalan jäävän huomattavasti normaalia pienemmäksi. Kotieläintuotannossa 18 % tiloista aikoi vähentää tuotantoa tai lopettaa sen. 15% ilmoitti jo vähentäneensä koti-eläintuotantoa tai lopettaneensa sen kokonaan. Viidennes vastaajista ilmoittaa jättävänsä lannoitteet tänä vuonna kokonaan hankkimatta.²

Suomen suurin lannoitetuottaja Kemira myytiin vuonna 2007 Norjalaiselle Yaralle. Nyt Yaralla on monopoliasema, jonka avulla se kiskoo lannoitteiden hinnat taivasiin. Yaran liikevaihto nousi 42,6% vuonna 2021.³ Vuonna 2022 se maksoi lisäosinkoja omistajilleen sen sijaan, että käyttäisi rahaa hintojen alentamiseen.⁴ Lisäksi EU perii tuontilannoitteista tulleja. Tuontitulli voi olla alueesta ja lannoitteesta riippuen 6,5 prosenttia tonnilta.⁵ Sähköverkko taas on luonnollinen monopoli. Kun mittavat investoinnit on maksettu, jokainen yksikkö sähköä on erittäin huokeaa tuottaa. Nordpool -sähköpörssin käyttö vääristää sähkön hintoja. Tämä on kuitenkin täysin sähköyhtiöiden johdon päätös. Olisi täysin mahdollista myydä sähköä suoraan kuluttajille halvemmalla.

Kun reikäleivän kuluttajahinnan viipaloi, niin kaupan ja teollisuuden osuudet ovat yli 40 prosenttia, viljan tuottajien osuus on noin 3.5% ja loput menee veroina valtiolle.⁶ Luvuista huomaa, kenen pussiin leivän kohonnut hinta menee. Suomi on ollut ja on suljetun ruokamarkkinan eristynyt saareke Euroopassa. Kilpailu ei toimi. Elintarvikeketjua hallitsee keskittynyt vähittäiskauppa ja elintarviketeollisuutta pyörittää muutama yritys.⁷

Poliitikot hoitavat ongelmaa jakamalla valtion tukia maataloudelle. Veronmaksajien rahoista. Käytännössä siirretään tuloja kansalaisilta suuryhtiöille, sen sijaan että esimerkiksi asetettaisiin lannoitteille hintakatto tai poistettaisiin tullit. Tai pyrittäisiin pitämään kansalliset yhtiöt kotimaassa.

1 <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000008607049.html>

2 <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/maatalous/adb781b7-0dfd-44a8-a90a-0cb6819663dc>

3 <https://www.kauppalehti.fi/yritykset/yritys/yara+suomi+oy/0948865-5>

4 <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/maatalous/ce83618b-04fc-4310-beec-60cfae75f3b0>

5 <https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/maatalous/cd43cb1c-a17a-426c-a3fd-10dd7b516445>

6 Kontinen, Seppo: Suomalainen Ruokalasku (2011) Kustannusosakeyhtiö Siltala, Helsinki, s. 148

7 Kontinen, Seppo: Suomalainen Ruokalasku (2011) Kustannusosakeyhtiö Siltala, Helsinki, s. 11